

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO.
 im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

JAWNE
~~PODNE~~
 Egz. Nr 000002

plk dr Aleksander LAUDAŃSKI
SZTUKA WOJENNA
 (Materiał dyskusyjny)

015752

03.18.30
 ARCHIWUM
 BIBLIOTEKI SZKOŁY
 AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
 031830

WARSZAWA CZERWIEC 1970

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO.
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

JAWNE

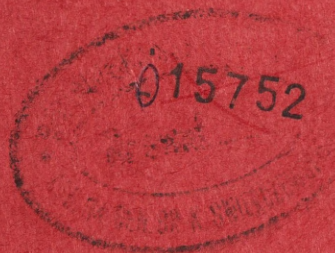
POJNE

Egz. Nr 000002

plk dr Aleksander LAUDAŃSKI

SZTUKA WOJENNA

(Materiał dyskusyjny)

031830

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. G. Świerczewskiego
#31830

WARSZAWA

CZERWIEC

1970

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

Prot. prot. 12352

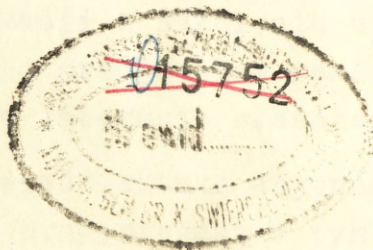
JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 0.00.02

płk dr Aleksander LAUDAŃSKI

S Z T U K A W O J E N N A

/Materiał dyskusyjny/

WARSZAWA

CZERWIEC

1970 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMI SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 31830

SZTUKA WOJENNA

W s t ę p :

I. POJĘCIE SZTUKI WOJENNEJ

1. Definicja i zadania.

~~2.~~ 2. Związek z nauką i doktryną wojenną.

II. CZĘŚCI SKŁADOWE SZTUKI WOJENNEJ

1. Skala zainteresowania.

2. Strategia, sztuka operacyjna i taktyka.

III. OGÓLNE ZASADY SZTUKI WOJENNEJ

1. Pojęcie zasad sztuki wojennej.

2. Zasady, a prawa i prawidłowości wojny.

BIBLIOGRAFIA.

W s t ę p

Wojna - wg Lenina - to wszechstronne doświadczenie i gorąca próba wszystkich materialnych i duchowych sił społeczeństwa /narodu/ i państwa.

W potencjale sił narodu - Siły Zbrojne stanowią najważniejszy czynnik w rozstrzygnięciu konfliktu zbrojnego. Siły Zbrojne zaś stanowią dialektyczną jedność człowieka i techniki.

Decydującą rolę na wojnie spełnia nadal człowiek, który wykorzystuje tę technikę dla swych celów - dla osiągnięcia zwycięstwa nad wrogiem. Umiejętne wykorzystanie techniki wojennej przez odpowiednie przygotowanie ludzi, znających prawidłowości, prawa, zasady wojny i walki zbrojnej - to naczelną zasadą przygotowania narodu i państwa do prowadzenia ewentualnej wojny.

Przygotowanie, wyszkolenie, organizacja i kierowanie działaniami zbrojnymi w interesie określonej polityki - to wielka sztuka nazwana "sztuką wojenną". Sztuka wojenna - jako sztuka przygotowania i kierowania wojną na zasadzie aktualnej doktryny wojennej - obejmuje ogromny wachlarz zagadnień: począwszy od organizacji i szkolenia wojsk, a skończywszy na pozytywnym kierowaniu przebiegiem samej wojny i walki zbrojnej całego narodu, w interesie właśnie tegoż narodu.

Za tym "uprawiać" sztukę wojenną - mogą tylko ludzie dobrze wyszkoleni i przygotowani w tym zakresie.

Sztuka wojenna opiera się na głębokiej znajomości praw i zasad wojny. Stąd stała się ona integralną częścią składową nauki wojennej, która właśnie poprzez sztukę wojenną, a więc poprzez odpowiednie sprawdzenie założeń i wniosków ogólnej teorii wojennej ustala konkretne dane o przydatności rodzajów techniki bojowej, założeń organizacyjnych, działań wojsk itp. Stąd sztuka wojenna - jest czynnikiem określającym definitywnie przydatność wniosków nauki wojennej.

W praktycznej działalności - kieruje się sztuka wojenna założeniami aktualnej doktryny wojennej.

Zatem sztuka wojenna - aczkolwiek leży przede wszystkim w sferze świadomych działań człowieka - teorię swą czerpie z badań nauki wojennej, a praktycznie: ukierunkowanie - z doktryny wojennej.

Poznanie praw i zasad wojny, poznanie założeń aktualnej doktryny wojennej oraz umiejętność realizacji wspomnianych praw i założeń w praktycznej bojowej działalności - to wielka sztuka; sztuka którą winni opanować ludzie, kierujący i odpowiadający za sprawy obronności państwa.

SZTUKA WOJENNA

1. Pojęcie sztuki wojennej i jej związek z nauką i doktryną wojenną

Prawa wojny i walki zbrojnej - realizują się poprzez prawidłowości, tworzenie których w dużej mierze zależy od świadomej działalności ludzi. Następnie - gdy przy zaistniałych okolicznościach /warunkach/ - przejawia się określone prawo wojny /walki zbrojnej/ - należy to prawo umiejętnie wykorzystać dla swych potrzeb, dla zwycięstwa.

W tym tkwi istota i treść kierowania wojną oraz walką zbrojną: istota działania kadry dowódczej i sił zbrojnych.

Właśnie stwarzanie dogodnych okoliczności i warunków - dla przejawiania się określonego prawa /prawidłowości/ wojny, lub walki zbrojnej - oraz wykorzystanie dla potrzeb zwycięstwa tegoż prawa /nie zależnie od skali działań/ - stanowi istotę sztuki wojennej.

Sztuka wojenna zatem - to przede wszystkim sztuka tworzenia okoliczności i warunków dla działania określonych praw wojny.

Każda sztuka - w tym i sztuka wojenna jest funkcją świadomej działalności człowieka o określonych zdolnościach. Zdolności te jednak muszą się zasadzać na głębokiej wiedzy. Zwłaszcza dotyczy to sztuki wojennej. Wiedza wojenna jest tu pierwotna - a zdolności realizacji tej wiedzy na wojnie - wtórne.

Gdy studenci stwierdzili, że Ejnstein ma natchnienie - Ejnstein odpowiedział: "natchnienie zazwyczaj siada na ramieniu ludzi bardzo pracowitych, ludzi którzy swą pracą osiągnęli głęboką wiedzę".

Sam termin "sztuka wojenna" - wskazuje, że przy realizacji jej założeń odgrywa decydującą rolę człowiek. Sztuka bowiem immanentnie tkwi w potencjalnych możliwościach człowieka, To ogromnie ważne stwierdzenie. Istotnie

jest wielką sztuką - poznane prawa wojny umieć wywołać /przez stworzenie warunków/ i wykorzystać te prawa dla swych celów.

Sztuka wojenna musi - i koniecznie musi - opierać się na bardzo głębokiej i wszechstronnej wiedzy. Bo - jeśli jest sztuką wykorzystania danego prawa dla swych celów - to poznanie tego prawa /prawidłowości/ i warunków jego przejawiania się i działania - jest głęboką wiedzą. Stąd sztuka wojenna - jest wektorem głębokiej wiedzy o wojnie i zdolności organizatorskich dowódców.

W obecnej - nuklearnej wojnie "Nikiforów" sztuki wojennej nie można sobie nawet wyobrazić. Realizatorami sztuki wojennej muszą być ludzie głęboko i wszechstronnie przygotowani: znający nie tylko zagadnienia wojny i walki zbrojnej: lecz filozofię, ekonomię, matematykę itp. Bo - organizacja i prowadzenie współczesnej, nuklearnej walki zbrojnej - jest właśnie sztuką, wymagającą takiego przygotowania kadry dowódczej.

Ponieważ poprzez sztukę wojenną realizuje się prawa wojny oraz wnioski z nauki wojennej i założenia doktrynalne - stąd sztuka wojenna - to sztuka przygotowania i prowadzenia walki zbrojnej /wojny/. Jest to jakby praktyczny wyraz założeń doktrynalnych i nauki wojennej.

Zdefiniować przykładowo sztukę wojenną można tak: "sztuka wojenna" - jest teorią i praktyką sposobów i form przygotowania i prowadzenia działań wojennych /walki zbrojnej/.

Wyrazi się to przede wszystkim w praktycznym odbiciu kierowania walką zbrojną.

Sztuka wojenna - jak z powyższego widać - czerpie z nauki wojennej teorię wojny i walki zbrojnej, zaś z doktryny wojennej czerpie wytyczne /wskazówki/ natury przede wszystkim praktycznej. I mimo, że integralnie sztuka wojenna jest częścią składową nauki wojennej - gdyż właśnie nauka wojenna nasyca sztukę wojenną teorią i treścią: bada przydatność

poszczególnych jej zasad i poczynań; bada dane rodzajów wojsk i techniki, jako instrumentu sztuki wojennej; bada teorię dowodzenia siłami zbrojnymi; przydatność cybernetyki w dowodzeniu itp. - to jednak sztuka wojenna w swojej praktycznej działalności tzn. w konkretnym rozwiązywaniu spraw i problemów wojny: przygotowania sił zbrojnych adekwatnie do potrzeb pola walki w zakresie form i sposobów jej prowadzenia - musi się opierać na doktrynie wojennej. Doktryna wojenna - jak już wspomnieliśmy - wyraża swe założenia i potrzeby w regulaminach, instrukcjach, planach szkoleniowych, programach szkół wojskowych itd. Sztuka wojenna właśnie realizuje te założenia doktryny wojennej. Tę zależność i związek sztuki wojennej od nauki i doktryny wojennej - należy zawsze pokreślać i o niej pamiętać.

Teoria sztuki wojennej jest ważnym czynnikiem, częścią składową nauki wojennej i zajmuje się ona: studiowaniem sposobów i form działań bojowych w różnej skali /strategicznej, operacyjnej i taktycznej/ oraz prowadzeniem tych działań na lądzie, morzu i powietrzu. Jest ona /sztuka wojenna/ podstawą szkolenia kadry kierowniczej wojska i przygotowania sił zbrojnych w całości do prowadzenia wojny - i wykorzystanie w niej różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk.

Sztuka wojenna naszego obozu - właściwie oceniając rolę różnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk - duże znaczenie przywiązuje zagadnieniu współdziałania sił zbrojnych w walce.

Określając wojska raketowo-jądrowe - przede wszystkim strategicznego przeznaczenia - głównym rodzajem sił zbrojnych, które na współczesnym polu walki zdolne są samodzielnie osiągać cele strategiczne - jednocześnie podkreśla znaczenie sił lądowych, bez udziału których nie może być dokonane ostateczne zniszczenie przeciwnika i zajęcie jego terytorium. Sztuka wojenna nie pomija również znaczenia i takich wojsk jak: OPK, marynarki wojennej i lotnictwa.

Dopiero udział i odpowiednie współdziałanie wszystkich rodzajów sił zbrojnych we współczesnych zmaganiach wojennych - przy dominancie strategicznych wojsk raketowo-jądrowych - może zapewnić pokonanie wroga.

Sztuka wojenna posiada swoje zasady, które są ogólnymi ideami mówiącymi o sposobach użycia sił zbrojnych - w celu osiągnięcia zwycięstwa. Zasady są to idee - stąd leżą one w sferze poznania ludzkiego, a ujawniają się w praktycznym działaniu.

Krótko mówiąc - sztuka wojenna - to teoria sposobów i form przygotowania i prowadzenia działań wojennych - i jest ona pojęciem uogólniającym dla strategii, operacji i taktyki. Jest poprostu skrótem myślowym na określenie tych trzech kategorii - terminów /części składowych/.

Wojna realizuje swe cele między innymi poprzez walkę zbrojną w różnej skali. Nie od razu np. wygrywa się całą wojnę czy np. kampanię. Osiąga się cele walki zbrojnej stopniowo. I tak - przed drugą wojną światową wyniki działań taktycznych składały się na osiągnięcie celów operacyjnych, suma celów operacyjnych - dawała realizację celu strategicznego. Wprawdzie obecnie, na skutek posiadania wojsk raketowo-jądrowych, można ten porządek poniekąd odwrócić - tzn. że można najpierw osiągnąć cel strategiczny, co następnie ułatwi osiągania celów operacyjnych i taktycznych - to mimo wszystko - w pełni zwyciężyć w zasadzie można tylko wtedy, gdy zrealizuje się cele różnej skali, tzn., taktycznej i operacyjnej. A więc na wojnie realizuje się cele stopniowo - poprzez różne skale.

Praktyka wojenna pokazała, że są uznane i adekwatne do potrzeb - trzy skale realizacji wojny /walki zbrojnej/ taktyczna, operacyjna i skala strategiczna.

Ponieważ to właśnie sztuka wojenna powołana jest do realizacji celów wojny - stąd sztuka wojenna mieści w sobie integralnie, nieodłącznie - strategię, sztukę operacyjną i taktykę. Dla skrótu myślowego w odniesieniu do strategii, sztuki operacyjnej i taktyki użyto poprostu terminu "sztuka wojenna". I to słusznie. Niezależnie bowiem od skali działań - zawsze wystąpi potrzeba realizacji określonego prawa

wojny /walki zbrojnej/ i zawsze zaistnieje potrzeba tworzenia specyficznych okoliczności i warunków /prawidłowości/ - dla przejawienia się tegoż prawa i wyzyskania go dla potrzeb walki niezależnie od skali.

Sztuka wojenna zatem - jeszcze raz podkreślmy - istnieje jako pojęcie trójstopniowe, uogólniające dla taktyki, sztuki operacyjnej i strategii. Terminy te oznaczają integralną część, a ściślej immanentnie tkwią w pojęciu "sztuka wojenna"; realizują cele i założenia nauki i doktryny wojennej właśnie poprzez odpowiednią skalę. Gdy wymawiamy termin "sztuka wojenna" - to winniśmy wiedzieć właśnie trójstopniowość tego pojęcia. Termin "sztuka wojenna" nie ma samoistnego bytu - lecz jest tylko pojęciem umownym, uogólniającym.

Gdy np. powiemy "nauka o przyrodzie" - to termin ten właściwie określi nam tylko kierunek naszej uwagi, lecz nie określa nic konkretnego. Jest to bowiem również termin umowny, uogólniający, wielostopniowy. Nauka o przyrodzie bowiem mieści w sobie integralnie: biologię, zoologię, botanikę, geologię itp. i dopiero suma tych pojęć /nauk/ daje termin nauka o przyrodzie.

To samo dotyczy i terminu "sztuka wojenna".

Podkreślam to z naciskiem, gdyż w tym względzie panuje duża rozbieżność. Zresztą pojęcie "nauka wojenna" jest też pojęciem wielostopniowym. Istnieje bowiem: ogólna teoria nauki wojennej, która jest sumą wniosków z wielu dziedzin /nauk/, wchodzących w zakres badań nauki wojennej, jest i teoria sztuki wojennej, która jest sumą teorii: strategii, sztuki operacyjnej i taktyki.

Teoria właśnie sztuki wojennej - określa sposoby, możliwości i prowadzenia walki zbrojnej w różnej skali.

W skład, a raczej w pojęcie sztuki wojennej wchodzi: strategia, sztuka operacyjna i taktyka. Spróbujmy pokrótce zanalizować te integralne człony sztuki wojennej, poprzez które realizuje ona swe zadanie.

A. Strategia

Termin "strategia" - pochodzi od greckiego słowa Strategio - dowództwo, plan wojny. Strateg zaś od słowa Strategos - dowódca wojskowy, naczelny dowódca.

Strategia stanowi główne ogniwo /część/ sztuki wojennej i zajmuje się: opracowaniem pryncypialnych /podstawowych/ problemów, dotyczących przygotowania kraju i jego sił zbrojnych do wojny - adekwatnie do charakteru i celów tej wojny; wypracowaniem sposobów i form walki zbrojnej w skali wojny i kampanii adekwatnie do konkretnie założonego przeciwnika i TDW; określenie metod działań poszczególnych rodzajów sił zbrojnych wraz z partyzanckimi sposobami i formami walki. Strategia - to jednocześnie sztuka kierowania działaniami wojennymi dużej skali i wojny w całości.

Zadaniem strategii jest dokładne sprecyzowanie i ukierunkowanie zagadnień dotyczących:

- celowego rozwoju oraz organizacji sił zbrojnych i rodzajów wojsk;
- ukierunkowania proporcji między poszczególnymi rodzajami sił zbrojnych;
- opracowania teorii i praktyki wykorzystania sił zbrojnych i ich rodzajów w wojnie i walce zbrojnej.

Jeśli nauka wojenna bada prawa wojny, doktryna wojenna określa i ustala ogólne założenia polityki państwa w dziedzinie obronności kraju - to strategia /w ramach sztuki wojennej/ - w oparciu o naukę wojenną i doktrynę wojenną - realizuje bezpośrednio cele polityczne państwa środkami przemocy. Strategia musi konkretnie odpowiadać na pytanie związane z: strukturą organizacyjną sił zbrojnych, określeniem potencjalnego przeciwnika, potrzebami zaopatrzenia i techniki, szkoleniem wojsk, wyborem określonych kierunków i TDW, tworzeniem konkretnych zgrupowań strategicznych itp. Czyli strategia - to teoria i praktyka konkretnej realizacji założeń doktrynalnych państwa - poprzez właściwe przygotowanie sił zbrojnych, zasobów kraju itp. - adekwatnie do potrzeb prowadzenia wojny z określonym przeciwnikiem i na określonym TDW.

W tym tkwi jej najgłębszy sens i istotna treść - jako narzędzia realizacji konkretnych założeń i celów politycznych.

Nauka wojenna, doktryna wojenna, prawa i prawidłowości wojny znajdują swój wyraz /ucieleśnienie/ właśnie w sztuce wojennej, a w tym głównie w strategii. Bo strategia - jako bezpośrednie narzędzie polityki - realizuje założenia wojenne kraju, posługując się konkretnymi wielkościami.

Doktryna wojenna określa np. że głównym rodzajem wojsk w obecnej dobie - są wojska raketowo-jądrowe strategicznego przeznaczenia, i że priorytet mają działania zaczepne. Strategia zaś te założenia musi ukonkretnić - poprostu nadać im realny kształt. Musi dokładnie ustalić ile wojsk raketowo-jądrowych należy mieć w ramach sił zbrojnych kraju i jak te siły mają współdziałać z innymi rodzajami wojsk, których ilość i jakość też strategia winna ustalić. Mało tego, wojskom tym należy wyznaczyć - jeszcze w czasie pokoju cele, które będą realizowane na wypadek wojny.

Następnie - strategia nie tylko zadowolili się stwierdzeniem, że głównym rodzajem działań jest natarcie, lecz winna ona określić kierunki natarcia, zgrać to natarcie z konkretnym udziałem określonych rodzajów sił zbrojnych itp.

A więc strategia - to konkretne działanie w dziele realizacji przygotowania i prowadzenia wojny i walki zbrojnej.

Strategia w danym państwie - jest jednolita /jedna/ i obejmuje działalność wojenną całego potencjału wojennego kraju - zgodnie z ogólnym planem wojny.

Strategia ma swoją teorię i praktykę. Oczywiście jej teorię i praktykę mieści w sobie sztuka wojenna.

Strategia jest skalą największą sztuki wojennej.

a/ Teoria strategii rozpatruje i ustala konkretnie w formie wniosków:

- prawa i zasady strategii /oczywiście w ramach sztuki wojennej/;

- podstawy opracowania planów wojny;

- strukturę organizacyjną i rodzaje sił zbrojnych w całości, jak też i strategicznego przeznaczenia: ich specyfikę i zastosowanie w walce zbrojnej;
- sposoby i formy walki zbrojnej w skali strategicznej;
- ogólne podstawy materiałowo-technicznego zabezpieczenia sił zbrojnych;
- ogólne zasady dowodzenia wojskami w skali strategicznej.

b/ W praktyce - strategia zajmuje się:

- konkretnym /bezpośrednim/ przygotowaniem i prowadzeniem walki zbrojnej w skali strategicznej;
- ugrupowaniem wojsk;
- zaopatrzeniem;
- organizacją współdziałania itp.

Na podstawie teoretycznych i praktycznych założeń strategii powstają plany wojny, kampanii; określone są kierunki strategiczne, poszczególne TDW i działania na nich określonych sił zbrojnych. Słowem - szczegółowe plany prowadzenia wojny i walki zbrojnej - w odniesieniu do konkretnej sytuacji polityczno-wojskowej.

W przeszłości strategia była nadrzędną w stosunku do sztuki operacyjnej i taktyki. Obecnie trudno jest to tak ujmować; aczkolwiek strategia nadal ukierunkowuje działania sztuki operacyjnej i taktyki. Zazębianie się skali działań na współczesnym nuklearnym polu walki jest tak częste, przerost jednej skali w inną skalę - jest tak powszechny, że dziś tej zależności trudniej się dopatrzeć w tym stopniu, co w przeszłości. To jednak strategia niechybnie stanowi nadal główny człon sztuki wojennej.

Dziś strategia "bez oglądania się" na sztukę operacyjną i taktykę może osiągnąć swe cele bezpośrednio, ułatwiając tym samym działanie sztuce operacyjnej i taktyce. To jednak należy strategię przede wszystkim rozpatrywać jako skalę działania w ramach sztuki wojennej, która mieści w sobie oprócz tego - sztukę operacyjną i taktykę i realizuje swe cele poprzez te trzy skale.

Strategia - jak już wspomnieliśmy może osiągnąć i zniszczyć /obezwładnić/ cele strategiczne bezpośrednio, lecz realizować swe zadania strategia musi nadal w zasadzie poprzez realizację celów operacyjnych i taktycznych. Nie zawsze bowiem zniszczenie celów strategicznych jest równoznaczne z realizacją zadań strategicznych - to znaczy równoznaczne z osiągnięciem zwycięstwa na określonym TDW lub w kampanii. Czasem może być, że po zniszczeniu określonych celów strategicznych /zniszczenie centrów politycznych, przemysłowych itp./ danego państwa - strategia tym samym zmusi to państwo do kapitulacji i wyjścia z wojny. Ale - gdy zaistnieje wojna między dwoma obozami ideologicznymi - taka ewentualność skutków osiągania bezpośrednich celów przez strategię - jest mało prawdopodobna. Prostu obóz NATO będzie się starał zmajoryzować wszystkie państwa, wchodzące w skład tego bloku.

Zazwyczaj więc osiągnięcie bezpośrednio celów strategicznych i zniszczenie ich ułatwi jedynie działanie sztuce operacyjnej i taktyce. Ale dopiero suma zrealizowanych celów strategii sztuki operacyjnej i taktyki /a więc sztuki wojennej/ - zapewni zwycięstwo nad przeciwnikiem w danej kampanii, na TDW, czy też na określonym kierunku strategicznym.

Tak należy traktować związek i współzależność w skali strategicznej, operacyjnej i taktycznej, w ramach sztuki wojennej.

B. Sztuka operacyjna

Semantyczne pojęcie terminu "operacja" - mieści w sobie szereg powtarzających się czynności, zmierzających do realizacji określonego, jednego zazwyczaj celu. Wyraz "operacja" pochodzi od łacińskiego słowa "Operatio" - "działanie". Ale pojęcie to zostało poszerzone i obecnie oznacza: każde dowolne działanie lub ciąg działań skierowanych na rozwiązanie określonego zadania. Konkludując - pod terminem "operacja" - będziemy rozumieli wszelką zorganizowaną ludzką działalność, prowadzoną pod kierunkiem w myśl określonego

planu. Słowo "pod kierunkiem" - jest tu na miejscu, gdyż ktoś musi wyznaczyć cel i pilnować jego realizacji.

"Sztuka operacyjna" - przez wojskowych i na gruncie wojska - jest rozumiana jako sztuka jednoczenia wysiłków i realizowanych celów taktyki - dla osiągnięcia celu operacyjnego, jako części zadania /celu strategicznego/.

A więc jest to sztuka jednoczenia powtarzających się czynności bojowych /walki/, dla osiągnięcia celu operacyjnego.

I znowu "sztuka", którą należy pojmować jako wypadkową głębokiej wiedzy, ogólnej i fachowej oraz zdolności organizacyjnych operatora - dowódcy. Stąd "sztuka operacyjna" oznacza w działaniu - sztukę łączenia wysiłków taktycznych dla realizacji celu operacyjnego. Oczywiście cel operacyjny jest zazwyczaj częścią celu strategicznego. I w tym kontekście można powiedzieć, że sztuka operacyjna stanowi jakoby ogniwo łączące /choć samodzielne/ strategii i taktyki.

Sztuka operacyjna bada współczesne operacje, które stanowią złożony kompleks działań bojowych, połączonych wspólnym zamiarem, środkami walki i wyznaczonymi celami - prowadzone one są na lądzie, morzu i powietrzu przez duże zgrupowanie wojsk, w skład których wchodzi związki różnorodnych, działających na określonym kierunku operacyjnym lub też strategicznym.

W zależności od skali operacje mogą być: o skali operacyjnej i skali strategicznej w zależności od przewagi danego rodzaju sił zbrojnych w danej operacji mogą być: lądowe, powietrzne, morskie, OPK itp. w zależności od sposobu i czasu realizacji - operacje jednoczesne i kolejne.

Operacje, w których biorą udział różne rodzaje sił zbrojnych noszą nazwę operacji połączonych. Ze względu zaś na rodzaj działań: zaczepne, obronne i odwrotowe.

Celem głównym każdej operacji - jest rozbitcie operacyjnego zgrupowania nieprzyjaciela, zniszczenie jego ekono-

micznych i wojskowych obiektów /rejonów/ o znaczeniu operacyjnym lub nawet strategicznym.

Operacje i ich przebieg zazwyczaj rozpatrujemy z udziałem w nich broni masowego rażenia. Chociaż planuje się również operacje bez udziału wspomnianej broni, lecz tylko jako fragment operacji z udziałem broni masowego rażenia.

Sztuka operacyjna ma również swą teorię i praktykę.

a/ Teoria sztuki operacyjnej wyraża się w analizowaniu i ustalaniu organizacji wysiłku działań wojsk - w celu rozwiązywania różnych zadań operacyjnych. Teoria sztuki operacyjnej obejmuje zatem: prowadzenie operacji przez ogólne związki operacyjne, jak również operacje prowadzone przez związki różnych rodzajów wojsk i sił zbrojnych; operacje wspólne i operacje samodzielne. W bardziej szczegółowym ujęciu tego zagadnienia - teoria sztuki operacyjnej bada:

- charakter i cechy współczesnych operacji;
- ogólne prawidłowości zasady przygotowania i prowadzenia operacji;
- organizację, cechy i możliwości związków operacyjnych - adekwatnie do sztuki operacyjnej;
- sposoby i formy wykorzystania związków operacyjnych w różnych warunkach i przy realizacji różnych celów;
- sposoby i formy przygotowania różnego rodzaju operacji;
- podstawy kierowania wojskami w operacjach;
- podstawy materiałowo-technicznego zabezpieczenia wojsk w operacjach.

b/ Aspekt praktyczny sztuki operacyjnej

W praktycznym wyrazie sztuki operacyjna zajmuje się konkretnymi problemami organizacji i prowadzenia operacji w różnych skalach i różnych rodzajów np. frontowych armijnych, lądowych, morskich i powietrznych oraz operacji połączonych.

W praktycznym ujęciu sztuka operacyjna realizuje również: przegrupowania operacyjne, tworzenie zgrupowań operacyjnych, operacyjne zabezpieczenie, i zaopatrzenie /praca tyłów operacyjnych/.

Sztuka operacyjna jest jakby nadrzędnym czynnikiem organizującym walkę w skali taktycznej, chociaż taktyka ma swoją teorię i praktykę - prawidłowości i zasady. Zależność taktyki od operacji wyrazi się między innymi w określeniu przez operację celów taktyce i organizacji jej wysiłku; zaś operacji od taktyki - od osiągnięcia przez taktykę celów walki. Suma celów tej walki - stanowi o realizacji celu operacyjnego.

C. Taktyka

Termin taktyka pochodzi od greckiego słowa taktike - sztuka porządkowania. Taktyk od słowa taktikos - sposobny do porządkowania. W obecnym znaczeniu - słowo taktyka oznacza ogół sposobów i metod organizacji prowadzenia walki. Taktyka - to najstarsza część składowa sztuki wojennej. Dawniejsze wojny w zasadzie zaczynały się walką i na walce kończyło się ich trwanie. Strategia i sztuka operacyjna - to młodsze dziedziny wiedzy o wojnie. Oparły one swe teorie i praktykę właśnie na taktyce.

Termin "taktyka" w codziennym rozumieniu tego słowa - oznacza sposób postępowania w danej, konkretnej sytuacji życiowej, w celu osiągnięcia bezpośrednich korzyści natury moralnej, czy też materialnej. Taktyka w znaczeniu wojskowym oznacza sposób /metodę/ postępowania w konkretnej sytuacji bojowej, w celu wygrania walki. A więc z tego widać, że taktyka zajmuje się organizacją i prowadzeniem walki.

Ponieważ walki prowadzone są na lądzie, powietrzu i na morzu, stąd taktyka winna rozpatrywać i organizować te walki we współczesnych warunkach^{x/}. Wyniki współczesnej

x/ Walka - to bezpośrednie starcie pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych danego rodzaju wojsk /wspólne/ z nieprzyjacielem, w którym biorą udział ludzie, stosujący technikę wojenną /uzbrojenie/. Walka jest ograniczona w przestrzeni i czasie.

walki zależą od wspólnych wysiłków różnych rodzajów broni, a wobec tego do zadań taktyki należy również i organizacja współdziałania.

Taktyka zatem - to umiejętność organizacji i prowadzenia walki w różnych warunkach i sytuacjach - przy współdziałaniu różnych rodzajów broni.

Taktyka posiada swą teorię i praktykę;

a/W teorii taktyka rozpatruje:

- organizację walk;
- organizację pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych w odniesieniu do potrzeb walki;
- ustala prawidłowości i zasady walki;
- opracowuje metody kierowania /dowodzenia/ walką;
- ustala sposoby zaopatrzenia technicznego i materiałowego;

- opracowuje sposoby i formy prowadzenia walki.

b/ W praktycznym wyrazie - taktyka zajmuje się konkretną realizacją postulatów teoretycznych i winna określić definitywnie:

- skład pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych;
- ustalić sposoby dowodzenia;
- rozpracować sposoby i formy walki oraz wykorzystanie w niej techniki bojowej;
- określić podstawy technicznego współdziałania wojsk;
- zgrać taktycznie przegrupowanie wojsk w stosunku do celów walki.

Taktyka w zasadzie jest tym ogniwem w ramach sztuki wojennej, który poprzez walkę realizuje jej założenia.

W tym właśnie znaczeniu taktyka jest najbardziej bezpośrednim sprawdzianem wartości bojowych wojsk i ich uzbrojenia. Sztuka wojenna jak już powiedzieliśmy realizuje swe zadania poprzez skalę strategiczną, operacyjną i taktyczną. W tym taktyka jest pojęciem najbardziej dynamicznym, gdyż ona to właśnie organizuje i prowadzi walkę.

Sztuka operacyjna jakby sumuje wyniki walki w interesie strategii. Strategia zaś kieruje całością wysiłku zbrojnego w i interesie założeń polityki kraju.

Strategia - to ogólny plan wojny - łącznie z ogólnymi wytycznymi realizacyjnymi; operacja to odcinkowe, bardziej szczegółowe plany, łącznie z konkretnymi wskazówkami wykonawczymi tych planów, zmierzającymi do wykonania ogólnego planu wojny. Taktyka to bezpośrednie wykonawstwo poprzez walkę.

Sztuka wojenna - to twórczość, u podstaw której leży głęboka znajomość praw, prawidłowości i zasad walki zbrojnej, których ustaleniem i wykryciem zajmuje się ogólna teoria nauki wojennej.

Im są głębsze wiadomości kadry dowódczej w tym zakresie - tym większą swobodę i szerszą inicjatywę może ta kadra przejawiać w ramach sztuki wojennej w dziele realizacji planów wojny. Sztuka wojenna, która swą teorię czerpie przede wszystkim z nauki wojennej, zaś ukierunkowanie praktyczne - z doktryny wojennej - jest kategorią czysto klasową, gdyż służy interesom określonego państwa i jego polityce.

Sztuka wojenna naszego obozu, a więc i nasza, opiera się o naukę wojenną, której działanie i metodę inspirowała marksizm - leninizm oraz o doktrynę wojenną socjalizmu, która jest powołana do obrony interesów osiągnięć budownictwa socjalistycznego naszego państwa i Państw Układu Warszawskiego. Lenin powiedział: "pierwszy raz w historii wojen weszły do armii elementy, które kierują się w swej działalności nie wiadomościami tylko odgórnie narzuconymi, lecz przede wszystkim elementami tymi kierują idee walki, zmierzającej do wyzwolenia eksploatowanych" x/.

Związek Radziecki opierając się na wytycznych Lenina - rozwinął sztukę wojenną, wzbogacił ją o elementy skali operacyjnej - oraz określił jej miejsce w kategoriach wojny.

x/ Lenin. Tom 26 str. 421.

W myśl tego = sztuka wojenna jako integralna i najważniejsza część nauki wojennej oraz narzędzie praktycznej działalności doktryny wojennej - jest powołana do przygotowania i prowadzenia wojny, stosując nowoczesne metody i środki walki - w interesie Państwa Radzieckiego.

Frunze wskazywał że: "kadry dowódcze Armii Czerwonej wniosły w nią śmiałość, inicjatywę i zdecydowanie w działaniu. Cechy te: manewrowość, zdecydowanie zaczepność - były związane nie tylko z obiektywnymi warunkami działań zbrojnych, ale i z tym, że na czele Armii Czerwonej stanęły elementy oddane ideologii klasy robotniczej"^{x/}.

Radziecka sztuka wojenna zawsze miała charakter aktywny i preferowała przede wszystkim działania zaczepne.

Obecnie radziecka sztuka wojenna właściwie oceniła rolę poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk - i zgodnie z doktryną wojenną - duże znaczenie przywiązuje współdziałaniu tych sił w wysiłku zbrojnym.

Aczkolwiek siły nuklearne strategicznego przeznaczenia uznane zostały za główny rodzaj sił zbrojnych - to sztuka wojenna Związku Radzieckiego podkreśla z całym naciskiem konieczność rozwijania innych rodzajów sił zbrojnych - gdyż tylko wspólnym wysiłkiem różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk - można osiągnąć zwycięstwo we współczesnej wojnie.

2. Ogólne zasady sztuki wojennej

Zasadniczym zadaniem współczesnej nauki wojennej jest określenie, zgodnie z rzeczywistością - charakteru wojny raketowo-jądrowej i jej specyfiki, tzn. sprecyzowanie i ustalenie właściwych w tej wojnie prawidłowości i praw.

U podłoża powyższego leży sformułowanie Engelsa ^{xx/} "cała organizacja i metody walki armii, a w tym zwycięstwa i klęski - okazuje się zależeć od materialnych tzw. ekonomicznych warunków: od materiału ludzkiego i od uzbrojenia, a więc od jakości i ilości ludności i techniki".

x/ Frunze Tom I str. 466

xx/ Dzieła wybrane str. 15.

Każda nauka, a w tym i nauka wojenna, której naczelnym zadaniem jest zbadanie i ustalenie określonych praw wyraża swe wnioski poprzez prawidłowości i zasady. Właśnie prawidłowości są warunkiem przejawiania się i realizacji praw.

Na podstawie prawidłowości wojny - jak już mówiliśmy - człowiek - poprzez swą działalność może mieć określony wpływ kierując się odpowiednimi zasadami.

A więc - posługując się w swym działaniu odpowiednimi zasadami - człowiek jest zdolny stwarzać warunki i okoliczności, które spowodują przejawienie się określonego /potrzebnego/ prawa wojny. Zasady zatem - to reguły postępowania, to wytyczne działania. Zasada - to nie punkt wyjściowy badań, a jego /badania/ rezultat końcowy.

Radziecka nauka wojenna stwierdza, że zasady - są to kierujące, podstawowe wytyczne działania, sformułowane w krótkiej formie. Zasady formułują się na podstawie poznanych obiektywnych praw nauki wojennej - i są one regułami postępowania w organizowaniu i kierowaniu walką zbrojną różnej skali. Powiedzieliśmy uprzednio, że nauka i doktryna wojenna realizuje swoje założenia poprzez sztukę wojenną. Sztuka wojenna bowiem opiera się na tworzeniu odpowiednich warunków i okoliczności, przy których przejawiają się określone /potrzebne/ prawa /prawidłowości/ walki zbrojnej, wykorzystywane następnie przez człowieka dla potrzeb zwycięstwa. Zatem głównym zadaniem sztuki wojennej - jest stwarzanie poprzez działalność ludzką - określonych warunków i sytuacji dla przejawiania się potrzebnych praw.

Działanie ludzkie i wykorzystywanie praw dla potrzeb wojny - leży u podstaw przejawiania się prawidłowości wojennych.

Działanie to - musi być ukierunkowane, musi opierać się na określonych regułach, metodach. Otóż te reguły, metody - to są właśnie zasady sztuki wojennej.

Istnieją zasady taktyki, sztuki operacyjnej, strategii; zasady użycia artylerii, broni pancernej itp. Lecz wszystkie te zasady mają na względzie stwarzanie warunków prawidłowości

wojennych - a więc mieścić się one muszą w ramach ogólnych zasad sztuki wojennej. I dlatego właśnie najbardziej celowo mówić jest o zasadach sztuki wojennej, które mieszczą w swych^h ramach i treści - zasady różnych skali i różnych broni.

Zasady sztuki wojennej są wynikiem badań nauki wojennej i wypływają one z praktycznej realizacji praw wojny /walki zbrojnej/ oraz w praktyce znajdują swe potwierdzenie.

Zasady sztuki wojennej są zmienne, historyczne. Niektóre zasady stały się już nieaktualne - inne natomiast - z chwilą wprowadzenia broni masowego rażenia - zrodziły się jako nowe. Na przykład zasada tak zwana "pięciu odległości" - obowiązująca w feudalizmie jest obecnie nieaktualna; zaś zasada "zreśrodkowanego - rozśrodkowania" wojsk jest zasadą nową, która się pojawiła na nuklearnym polu walki itp.

Są zasady, które zachowują swą aktualność i do dzisiaj - jak np. zasada ekonomii sił. Wprawdzie trzeba ją dziś nieco inaczej rozumieć, lecz jest to zasada aktualna^{x/}. W pracach teoretyków wojskowych zazwyczaj zasady sztuki wojennej są zindeksowane, ułożone w pewien system i wymienione w punktach^{xx/}. Lecz nie to jest ważne ile jest tych punktów, lecz to na jakiej podstawie filozoficznej, metodologicznej i politycznej jest oparta nauka wojenna i doktryna wojenna, z których te zasady wynikają.

Na przykład burżuazyjna nauka wojenna twierdzi, że zasady sztuki wojennej /wojny/ są wieczne i niezmiennie. Potrzebne im to jest dla określonych celów politycznych między innymi dla udowodnienia, że wojny są i były wieczne i będą zawsze. Ich teoretycy wojskowi starają się tych sformułować poglądów bronić.

x/ Patrz mój skrypt "Podstawowe założenia współczesnej strategii wojennej".

xx/ Tamże.

Nasza nauka wojenna mówi, że zasady sztuki wojennej są zmienne, historyczne; zależą one od stanu sił wytwórczych; stosunków produkcyjnych i polityki.

I w tym tkwi zasadnicza różnica między ujęciem zasad sztuki wojennej, a i samego zjawiska wojny - przez naszą i burżuazyjną naukę wojenną.

X

X

X

Sztukę wojenną należy rozpatrywać jako sztukę realizacji założeń doktrynalnych poprzez odpowiednie skale /strategię, sztukę operacyjną i taktykę/. Sztuka wojenna - to po prostu sztuka wojowania, a więc sztuka przygotowania i prowadzenia wojny. Stąd, zawsze sztuka wojenna jest konkretna i ukierunkowana przez doktrynę wojenną.

Nauka wojenna nasyca sztukę wojenną teorią; nauka wojenna bowiem sprawdza w ramach sztuki wojennej swe wnioski badawcze - przed przedłożeniem ich do akceptacji kierownictwu politycznemu państwa.

Sztuka wojenna w przeszłości sprowadzała się tylko do taktyki i strategii. Związek Radziecki uzupełnił ją trzecią skalą - sztuką operacyjną.

Wprawdzie na Zachodzie obecnie również niektóre państwa NATO już wprowadzają trzecią ^{wielkość} w ramach sztuki wojennej, lecz tak wyraźnie - jak to zrobił Związek Radziecki - nigdzie tej sprawy nie postawiono.

W przyszłości może być więcej skal w ramach sztuki wojennej np. może dojść logistyka itp.

Wniosek z tego, że sztuka wojenna nie jest kategorią zamkniętą, lecz w jej ramach odbywa się ciągły ruch, poszukiwanie itp.

Dialektyka bowiem znajduje swe potwierdzenie i odbicie we wszystkich zjawiskach, w tym i w sztuce wojennej.

LITERATURA:

1. O Sowieckiej wojennej nauce - 1964 r.
2. Krupnow "dialektyka i wojenna nauka".
3. "Metodologiczne problemy wojennej nauki i praktyki".
4. Wojenna myśl Nr 2/69, 3/69, 4/69, 5/69.
5. L. Hardt "strategia".
6. Kingston "Aspekty strategii".

Załącznik 1 /schemat/ - sztuka wojenna.

OPRACOWAŁ:

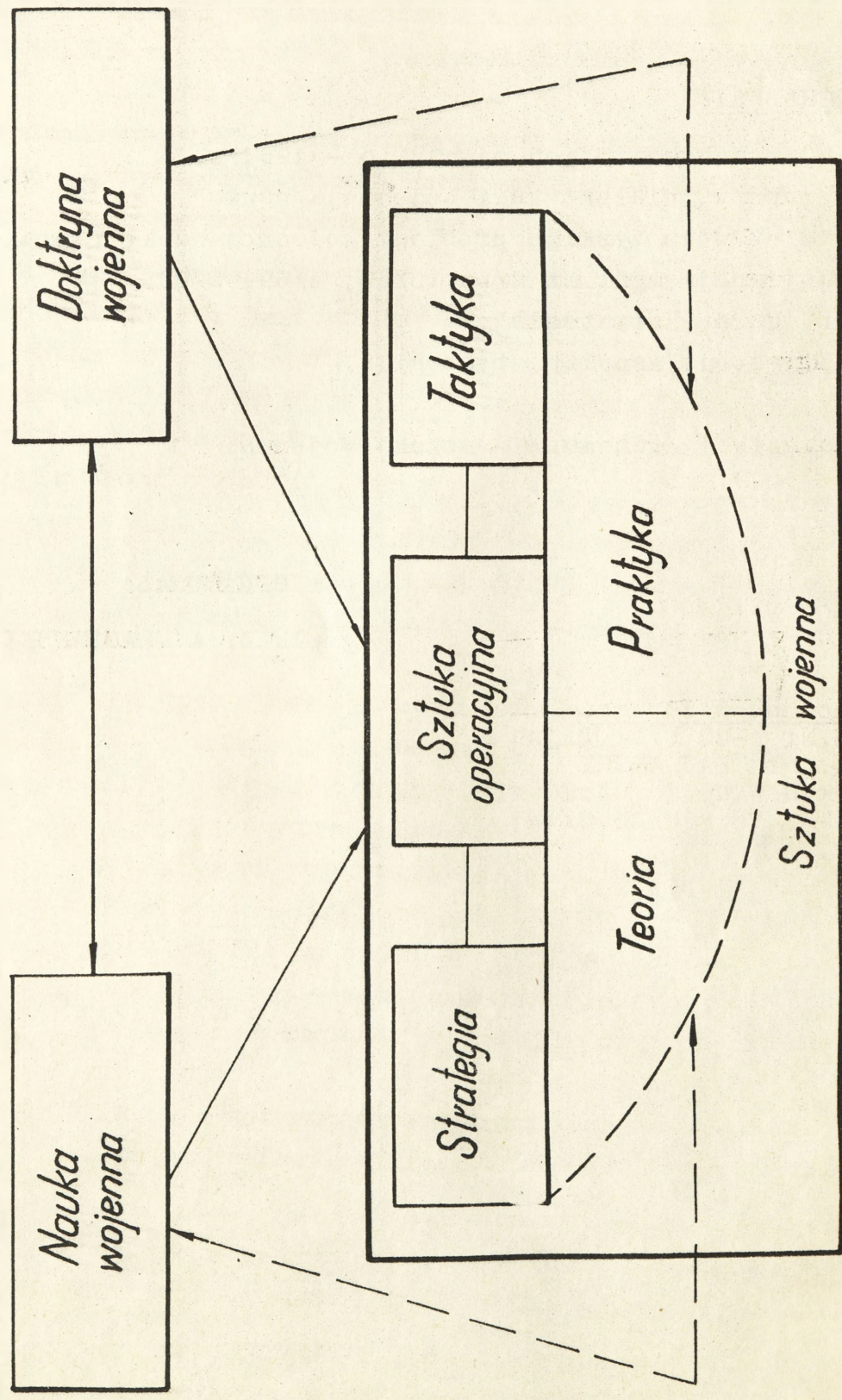
płk dr A. LAUDAŃSKI

Wykonano w 30 egz.
Egz. Nr 1-30 Bibl. Tajna
Wyk. płk LAUDAŃSKI
Druk H.W, dn. 30.06.70 r.
Nr ks. PF 886/2298/WW
Kor. H.W.

SZTUKA WOJENNA

Załącznik nr 1

Wyd. 30 egz.
Egz. nr. 1-30/18.2
Drukarz: p.łk. Laudanski
Kreski 28
Poz. 2298/WIV